

віра у можливості особистості щодо усвідомлення та побудови свого життєвого шляху.

Література

1. Дилтс Роберт. Коучинг с помощью НЛП. – М.: Прайм-Евронек, 2004. – 256 с.
2. Максимов В.Е. Коучинг от А до Я. Возможно все. – СПб.: Изд-во «Речь», 2004. – 272 с.
3. Основы коучинга : учеб. пособие / Т.А. Никитина, М.А. Шаталина. – Самара : Самар. гос. пед. ун-т, 2007. – 184 с.

Кучера Т.М.,

к.філос.н., доцент

кафедри філософії

ДВНЗ «Київського національного

економічного університету

ім. В.Гетьмана»

БІОЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ТРАНСГЕННИХ РОСЛИН

Світ знаходиться на порозі нової епідемії – розповсюдженні генетично модифікованих продуктів (ГМП). Генетично модифіковані продукти отримують з різних рослин чи живих організмів, в генетичний апарат яких зроблені вставки, щоб створити ті чи інші корисні властивості. Такі продукти називають трансгенними.

Ще в 1951 р. (цей рік вважається роком виникнення генної інженерії), вчені опанували досвід вилучати певну ділянку гена з однієї клітини та вводити її в іншу, але трансгенні продукти почали широко використовувати лише 20-25 років назад. Зараз найширше генетична інженерія використовується у сільському господарстві не тільки для підвищення врожайності або стійкості до тих чи інших хвороб чи сільськогосподарських шкідників, але й при отриманні трансгенних рослин з новими ознаками, властивостями та продукування певних речовин.

Починаючи з 1994 року – часу впровадження першої генетично модифікованої (ГМ) рослини – спостерігається невпинне зростання площ під ГМ сільськогосподарськими культурами. Неможливо зупинити процес, коли у світі на мільйонах гектарів вирощуються трансгенні культури, а генетичній модифікації піддалися вже більше 120 видів рослин.

За останнє десятиріччя площа на якій культивуються трансгенні культури, збільшилася у масштабі планети у 40 разів. Якщо у 1996 році площі під вирощування ГМ культур складали близько 2,8 млн. га, то сьогодні фахівці називають цифру понад 85 млн. га. При цьому США,

Канада, Аргентина та Китай виробляють 99% світового об'єму трансгенної сільгосппродукції [1, 73].

У світі відбуваються гострі дискусії щодо трансгенних продуктів харчування, отриманих за допомогою засобів генної інженерії. Більшість людей негативно ставляться до генетично змінених продуктів, тому що будь-яке втручання на генному рівні не може не викликати змін у плодах цієї рослини, які міститимуть шкідливі для організму речовини. Складно прогнозувати, як споживання ГМП вплине на організм через деякий час, оскільки для цього потрібно вести спостереження за кількома поколіннями людей, які споживають такі продукти харчування. У цьому плані Європа протистоїть Америці. Відомо, що американці вживають генетично модифіковані продукти у відносно великих обсягах. Із загального числа продуктів харчування на трансгенні культури у них припадає близько 9% картоплі, 32% кукурудзи, 38% соєвих бобів [2, 17].

Боротьба між прихильниками трансгенної технології та її противниками полягає в тому, що одні вважають, що генетично модифіковані рослини – це вихід для людства (вирішення проблеми забезпечення продовольством, стійкість рослин до екстремальних погодних умов тощо), інші – що це призведе до екологічної кризи. Беззастережне впровадження тієї ж трансгенної картоплі можна кваліфікувати як порушення прав людини, проведення експериментів над населенням.

У розвинутих країнах Заходу відношення до цих “інновацій” здебільшого негативне. Так, англійська преса кваліфікувала генетично змінені продукти як “їжу Франкенштейна”.

Активісти радикальної екологічної організації Грінпіс пікетують державні установи деяких країн Європи, протестуючи проти завезення на континент американської сої “поліпшеної” засобами генної інженерії.

Не дивлячись на те, що вживання означених продуктів, без сумнівної й тривалої експертизи, є неприпустимим, більшість західних фірм пропонують країнам СНД свою продукцію та знаходять тут підтримку в осіб, що приймають рішення. Справа зайшла так далеко, що засоби масової інформації переконані в тому, що потік трансгенного імпорту в Росію та Україну зупинити вже неможливо.

Вчені привертають увагу громадськості до проблем передбачення, а у разі необхідності – й усунення можливих негативних наслідків використання трансгенних сортів для здоров'я населення та довкілля. Безконтрольне вивільнення ГМО у навколишнє середовище не повинно порушувати екологічного балансу чи завдавати будь-якої шкоди. Сьогодні окреслюються такі потенційні ризики використання ГМ рослин:

- можливість виникнення більш життєздатних шкідливих організмів, спроможних витіснити інших з їхніх екологічних ніш (резистентні до антибіотиків патогенні мікроби, стійкі до гербіцидів бур'яни тощо) шляхом перенесення штучних генетичних конструкцій у генотип існуючих організмів;

- поява у ГМ рослинах нових білків та біологічно активних речовин, шкідливих для людини і тварин [3, 56-57].

Використання генетично модифікованих організмів (ГМО) породжує ряд етичних питань, пов'язаних з використанням ГМ продуктів харчування та їх маркуванням. Вважається, єдине, що можна зробити, і це вже розпочато, то це забезпечити відповідні позначки на етикетках. Проте і тут необхідно визначитись, при яких відсотках генних змін необхідно маркувати продукти – при одному, як у Європі, чи при п'яти, як у Росії.

Щоб не заподіяти шкоди людству, необхідно прискіпливо досліджувати процеси, пов'язані з одержанням і використанням трансгенних організмів. Продовження досліджень потенційних ризиків від цих продуктів залишається актуальним ще на багато років. Прийняття Закону України про біобезпеку, приєднання України до Картахенського протоколу про біобезпеку, сприятиме подальшому вивченню генетично модифікованих організмів і протистоянню негативним наслідкам їх масового впровадження.

Література

1. Матасар І.Т., Горчакова Л.А., Матасар В.І., Сльцова Л.Б., Петриненко Л.М. Біоетичні аспекти використання генетично модифікованих організмів у харчуванні населення // Сучасні проблеми біоетики. – К.: „Академперіодика”, 2009. – 218 с.
2. Запорожан В.М., Аряєв М.Л. Біоетика: Підручник. – К.: Здоров'я, 2005. – 288 с.
3. Трансгенні рослинні організми: економічний ефект і ризики для біоти. // Вісник НАН України, 2006, № 9, С. 56-59.

Лановенко Ю.І.,

к.пс.н., доцент

кафедри психології

Академії муніципального управління

ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНА КРИЗА СУЧАСНОСТІ

Початок ХХ століття ознаменувався кризою суспільства, ознакою якої була перша світова війна. Початок ХХІ століття, зокрема для нашої країни, також ознаменувався кризою суспільства. На поверхні – криза політичної системи України, яка виявилася «нежиттєздатним організмом», говорячи мовою біології. А всередині – криза більш глибокого порядку, бо вона зачепила всі решта політичних систем планети. І якщо виокремити політику від подій, то на перший план вийде суто людська дилема: бути, або не бути.

Криза ХХ століття каталізувала розвиток філософської антропології, центральною проблемою якої стала людина. Ми ще не можемо говорити,